

NÁBOŽENSTVÍ TVÁŘÍ V TVÁŘ SMRTI

Ivan O. Štampach

Skeptičtí posuzovatelé vidí v náboženství především soubor iluzorních obrazů, které mají dát útěchu člověku, jenž si je vědom své smrtelnosti, ale nemá sílu ji přijmout jako neodvratný fakt. Vykresluje si iluzorní záhrobní svět a smrt, která je ve skutečnosti totálním zničením člověka, chce vidět jako přechod do jiných říší, které jsou lepší, podřídíme-li se náboženské autoritě, která nás do nich zavede. Proti této pochybnosti stojí námitka, že člověka řítícího se do nicoty bez naděje nadcházející smrt paralyzuje. V nejlepším případě lze důstojně rezignovat. Člověk, jehož víra se obrací jako důvěra i do budoucnosti, může smrti odvážně čelit. Tuto námitku podporuje i pozorování, že současná praxe smrt banalizuje a vytěšňuje z prostoru lidského pobytu.

Články tematického bloku ukazují důstojnou i pitoreskní přítomnost tématu smrti v náboženstvích. I přes svou stručnost chtějí přispět k odborné rozpravě religionistů, kulturních antropologů, psychologů a dalších odborníků na téma náboženské konfrontace se smrtí. Teolog s odborným zájmem o psychologii náboženství **Pavel Dušek** (*Denně stavěj před oči smrt*) téma uvádí přehledem imaginativních praktik v théravádovém a vadžrajánovém buddhismu a v raně novověkém římskokatolickém křesťanství, které nechtějí utěšovat, nýbrž smrti přímo čelí, předem ji prožívají. Lze říct, že tato praxe učí pomíjivého člověka žít duchovně, aniž by svou pomíjivost popřel.

Jaroslav Achab Haidler (*Útrapy hrobu a hrůza umírat?*) spojuje empirii získanou při dlouholeté péči o židovské hřbitovy a jejich dokumentaci s výsledky studia středověké židovské pramenné literatury. Texty z traktátů interpretuje a dává do osobních a současných souvislostí a zároveň textem tlumočí v reprezentativním výběru.

Teolog s podrobnou znalostí legislativy a faktografie českého pohřebnictví **Tomáš Kotrlý** (*Církevní hřbitovy v České republice*) nabízí dvojici případových studií k hřbitovům v působnosti církvi, jeden církve římskokatolické a jeden evangelické. Ukazuje meze pastorační péče církvi při praxi dané současnou legislativou.

Religionistka a doktorská studentka teologie a historie náboženství **Ruth Weiniger** (*Hravost na hrobech*) poskytuje stručné uvedení do své připravované práce podložené mohutným dokumentačním fotografickým materiálem. Věnuje se netradičním obětinám na sekulárních, křesťanských a židovských hrobech, tedy předmětům vyjadřujícím vztah pozůstalých k zemřelému. Konstatuje individualizaci a rozchod s dlouhodobou konvencí.

Andrea Hudáková (*Spiritistický pohřeb*) dokumentuje na základě studia dobové primární literatury praxi pohřbívání tehdy populárního spiritistického hnutí. Jde o praxi z první poloviny 20. století polemicky vyhrazenou proti tradičnímu náboženství a jeho symbolice.

Odborné články k tématu doplňuje představení názorů buddhistky praktikující v linii Diamantové cesty Karma Kagjü **Kláry Kazelleové** v článku *Život i smrt jsou stavem mysli*, a dále zkušenosti ze současného studia problematiky zkušenosti v blízkosti smrti (Near Death Experience) ve volné návaznosti na klasiku této tematiky Raymonda Moodyho v rozhovoru **Zdeňka Vojtíška** s psychologem odborně sledujícím toto téma **Martinem Krajčou**.

Zkušenosti a názory zde vyjádřené jejich zastánci nebo sledované odborníky by bylo možné shrnout do tradičního paradoxního rčení: Kdo zemře dřív, než zemře, nezemře, když zemře.

OBSAH

Náboženská pluralita a Bollywood (*Marie Špinková*)..74

Z domova

Kupadla na Starých Zámcích (*Jan Sušer*) 76

Zahraničí

114 teologů hledá příčinu krize (*Ivan O. Štampach*) ..78

Téma

Denně si stavěj před oči smrt (*Pavel Dušek*) 80

Útrapy hrobu a hrůza umírat? 85
(*Jaroslav Achab Haidler*)

Církevní hřbitovy v České republice (*Tomáš Kotrlý*) ..87

Hravost na hrobech (*Ruth J. Weiniger*) 90

Spiritistický pohřeb (*Andrea Hudáková*) 92

Život i smrt jsou stavem mysli (*Klára Kazelleová*)..... 94

Rozhovor s Martinem Krajčou

Moody prokázal odvahu (*Zdeňk Vojtíšek*) 96

Info-servis

Události

„Trpí-li stvoření, trpí i Stvořitel“ (*Lukáš Kala*) 100

Řád ozubeného kola se chystá 100
požádat o registraci (*Zdeňk Vojtíšek*)

Deset let Dokumentačního centra 101
českého hermetismu (*Petr Kalač*)

Recenze

Češi slábi ve víře (*Pavel Hošek*) 102

Súfismus hlouběji (*Daniel Křížek*) 102

Vyvážená studia o reprezentantovi 104
hnutí víry na Slovensku (*Ivan Moďoroši*)

Práce studentů

Pohřební rituály dříve a nyní (*Lucie Kašová*)..... 105

Esaj

Smrt, víra a kladná zpětná vazba (*Milan Petrák*) 107

Doc. ThDr. **Ivan O. Štampach** (*1946) působí jako docent na katedře religionistiky Fakulty filozofické Univerzity Pardubice.